

Dr hab. Jadwiga Okrassa prof. ASP
Katedra Grafiki Projektowej
Wydział Grafiki
Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku

**Recenzja pracy doktorskiej
ocena dorobku artystycznego i dydaktycznego
mgr Dominiki Korzeniowskiej, sporządzona w związku
z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych
w dyscyplinie sztuki piękne wszczętym przez Wydział Grafiki
Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.**

Kilka moich ostatnich wyjść do księgarni, w poszukiwaniu atrakcyjnych książek dla dzieci, kończyło się mniejszym lub większym rozczarowaniem. A jakie książki leżą zamknięte w szufladach młodych ilustratorów? Alternatywne podejście do edukacji małych czytelników znalazłam w nie publikowanym projekcie pani Dominiki Korzeniowskiej, doktorantki z warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych.

Dominika Korzeniowska urodziła się w 1971 roku w Krakowie. Po ukończeniu liceum, dawnego Kolegium Nowodworskiego i po próbie z naukami medycznymi na Uniwersytecie Jagiellońskim zdecydowała się na studia w Akademii Sztuk Pięknych. W 1994/1995 była stypendystką Ministerstwa Kultury i Sztuki. W 1996 otrzymała dyplom w krakowskiej pracowni komunikacji wizualnej prof. Ryszarda Otręby. W latach 2007/2012 studiowała na III stopniu Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, pod kierunkiem ilustratora Zygmunta Januszewskiego.

Malarka, projektantka i ilustratorka. Łączy w pracy rysunek odręczny, malarstwo, fotografię i grafikę cyfrową. Korzeniowska jest laureatką I nagrody w konkursie „A to wszystko jest poważne” w Neues Kunsthouse Arenshoop, prezentując obiekt „Przedwiośnie” inspirowany wierszem niemieckiego poety Johannes Bobrowskiego. Uczestniczyła w awangardowym projekcie kostiumów scenicznych polskiego stylisty mody Arkadiusza, do opery Mozarta „Don Giovanni”. Kolekcja kostiumów zachwyciła publiczność nie tylko warszawskiego Teatru Wielkiego, ale także opery w Los Angeles. Rok 2013 rozpoczęła indywidualną wystawą pt. „Nic_wielkiego” w galerii ZPAP w Warszawie, przedstawiając prace malarskie inspirowane tekstami poety i prozaika Marcina Świetlickiego. Jest autorką cykli malarskich: „Zaśnięta w krajobrazie”, „Kości, domy i gry wojenne”, „Kopuła”, „Flower Boom” i „Kolorowa”.

Tematem rozprawy doktorskiej mgr Dominiki Korzeniowskiej jest projekt ideowy i graficzny zestawu materiałów wydawniczych do twórczej zabawy z dziećmi, po której pozostają, poza samym poznaniem wierszy, oryginalne plakaty do książek: „Na Wyspach Bergamutach”, „Sójka” i „Na Straganie”. Twórczość Jana Brzechwy, znana czytelnikom w kręgach polskojęzycznych na całym świecie, od dawna należy do kanonu literatury dziecięcej. Czytelnicy innych krajów poznali jego poezję dzięki licznym tłumaczeniom. Mimo trudności, przed jakimi staje tłumacz zwrotów pełnych małych absurdów, prostej melodii języka i dźwięków natury - bajki Brzechwy są obecne w światowej literaturze dziecięcej. Propozycja wydawnicza przygotowana przez panią Dominikę Korzeniowską, to pozornie zwyczajny zeszyt do wycinania a tekst jest klasyką literatury dziecięcej. Książki Dominiki to banalny pomysł? — Nic bardziej mylnego.

Oryginalne ilustracje, prostota podejścia w zastosowaniu hipertekstu otwierająca wielotorowość utworów Brzechwy, i przede wszystkim, inicjatywa wspólnej zabawy dzieci z opiekunami, zasługują na naszą przychylną uwagę.

W projekcie Dominiki dzieci kreatywnie bawią się obrazkami, poznają twórczość literacką, uczą się spostrzegawczości i manualnej dokładności. I prawdopodobnie dbają o porządek. Czy można wymagać więcej od pomysłu na zabawę z dziećmi?

Nietypowy układ graficzny książki wymusza na odbiorcy twórczy udział w zabawie. Oddzielone fragmenty stają się zamkniętą całością, niezależną od oryginału wiersza. Można dowolnie zmieniać architekturę tekstu, trasa wędrówki zależy wyłącznie od uczestników zabawy. Na przykład: mama czyta fragment wierszyka, chłopiec szuka właściwej ilustracji, wycina ją i nakleja na plakacie – Ale w którym miejscu? Beztroska gra prób i błędów buduje finalną ilustrację.

Dominice Korzeniowskiej udało się ożywić i zmodyfikować opowieści Brzechwy.

Zestaw materiałów do aktywnej zabawy z dziećmi składa się z trzech elementów:

- koperta-okładka książki
- zeszyt z elementami ilustracji do wycinania
- dwustronny plakat-tło do naklejania ilustracji wyciętych z zeszytu

W założeniu, po skończonej zabawie pozostaje plakat, pozostałe dwa elementy stają się makulaturą a sprężyna łącząca kartki zeszytu tworzywem do segregacji odpadów – sprężyna jest tu zbędna, kolejność wycinania i naklejanie elementów ilustracyjnych są dowolne. Plakat wiszący na ścianie jest ilustracją wierszyka, to ważny rezultat pracy dzieci, plakat nie do odwrócenia. Jego druga strona z tekstem jest trwale zakryta a zatem, niepotrzebnie zadrukowana. Tekst wierszyka zniknął. Zmieńmy na chwilę założenia.

Jednorazowa koperta-okładka to twarda o k ł a d k a z kopertą jak w prawdziwej książce z tytułem, nazwiskami poety i ilustratorki, znakiem wydawnictwa, wreszcie, z nadrukiem miniatury plakatu i pełnym tekstem wierszyka. Dziecko porównuje małą i dużą ilustrację i ma stały dostęp do tekstu.

Ilustracje powinny być wolną impresją artystki akcentującą bogactwo interpretacji poezji. Warunek edukacyjny, decydujący w idei projektu, redukuje zakres interpretacji obrazu, wymuszając pragmatyzm wizji ilustratora. We wcześniejszej książce „Na wyspach Bergamutach” Dominika zastosowała prosty rysunek syntetycznych, barwnych plam z doskonale „rozlaną” deformacją zwierząt, nadal czytelnych. Druga wersja tego samego wiersza dostosowana do podstaw nauki biologii, realistyczna, wypada poniżej potencjału autorki. Bajki pełne fantazji i purnonsensu nie poddają się łatwo nauce przyrody. Myślę, że na samym początku pracy pani Dominika popełniła błąd: zafascynowana innowacyjną koncepcją dydaktyczną wybrała równie świetny scenariusz nasycony humorem i wyobraźnią. Materiały wydały się doskonałym tworzywem do zobrazowania. W trakcie pracy zaczęły się schody. Trudna selekcja form graficznych. Ale czego nie robi się dla nauki.

Mottem projektu Dominiki Korzeniowskiej jest chińskie przysłowie skierowane do wychowawcy: „Powiedz mi a zapomnę. Pokaż, a zapamiętam. Zainteresuj – wówczas zrozumie”.

Teoretyczna część rozprawy opisuje elementy wydawnictwa dla dzieci, wyjaśnia naukową materię problemów pedagogicznych. Dominika Korzeniowska rozwija pojęcie inteligencji wg. teorii amerykańskiego psychologa, wykładowcy Harvardu, specjalisty z dziedzin psychologii poznawczej i psychologii uczenia się. Podstawowa, edukacyjna część wydawnictwa inspirowana jest teorią i praktyką procesu uczenia się zaprezentowaną w Programie Zabaw Fundamentalnych autorów Colin Rose’a i Katarzyny Lotkowskiej: brytyjskiego eksperta w dziedzinie edukacji, szybkiego uczenia się i kształcenia rodziców oraz polskiej pedagog, inicjatorce przedsięwzięć na rzecz edukacji. Zabawy fundamentalne są systemem przyspieszonego, skutecznego uczenia się poprzez zabawy dzieci przy zaangażowaniu osób dorosłych. Zachęcają do aktywnego spędzania czasu z dziećmi.

Pani Dominika Korzeniowska fascynuje się praktyką Zabaw Fundamentalnych. Analizuje inspiracje i doświadczenia Colin Rose'a i Katarzyny Lotkowskiej, wynikające z metody uczenia się poprzez zabawę. Doktorantka napisała w części teoretycznej rozprawy doktoratu:

„— Czy inteligencja jest tylko jedna? Howard Gardner, twórca teorii inteligencji wielorakich, stwierdził, że jest osiem rodzajów inteligencji. Jeśli poznamy, który jest w nas tym najbardziej rozwiniętym, łatwiej będzie znaleźć odpowiednią dla nas metodę skutecznego przyswajania wiedzy.”

Istotną oceną wartości utworów projektowych Dominiki są krótkie relacje filmowe dołączone do rozprawy. Relacjonują one autentyczną zabawę dzieci i samej autorki przy montażu plakatowych ilustracji. Na marginesie instruktażowych filmików poznałam umiejętności doktorantki właściwe w pracy dydaktycznej. Uporządkowanie zajęć, jasny sposób wypowiedzania się, dążenie do określenia wniosków działań grupy.

W rezultacie recenzji

Teoretyczna rozprawa dobrze uzasadnia założenia podstawowego projektu artystycznego doktoratu. Doktorantka ma pełne predyspozycje do pracy dydaktyczno-artystycznej, jest refleksyjna, posiada wrażliwość plastyczną prezentowaną w profesjonalnych realizacjach graficznych i malarskich. Jestem przekonana o istotnej wartości pracy doktorskiej mgr Dominiki Korzeniowskiej. Opiniowana przeze mnie praca spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim w zakresie sztuki. Popieram wniosek o nadanie pani Dominice Korzeniowskiej stopnia naukowego doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki piękne.

Dr hab. Jadwiga Okrassa prof. ASP

Gdynia, 4 kwietnia 2016 r.